

Danish University Colleges

Dieselmotorer og pandekager - på tysk

Knudsen, Brian Han

Publication date:
2021

[Link to publication](#)

Citation for pulished version (APA):

Knudsen, B. H. (2021, maj 3). Dieselmotorer og pandekager - på tysk. POV International.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Download policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Dieselmotorer og pandekager

Af Brian Han Knudsen

For nylig skete det sjældne, at en folkeskolelærer optrådte på DR1 i bedste sendetid – i sin egenskab af folkeskolelærer. Baggrunden var at hun i lærernes fagblad folkeskolen.dk den 23.marts havde skrevet, at tysk skulle af skoleskemaet, så skoledagene kunne blive kortere. Hendes argument var at ”tysk er en uddød kompetence”. Alle taler jo alligevel engelsk, selv tyskerne, hævder hun.

<https://www.folkeskolen.dk/1866485/laerer-fjern-tysk--det-er-et-levn-fra-fortiden>

Indlægget i fagbladet fik mange reaktioner. En af de vigtigste er Peter Buhrmanns kronik i Jyllands-Posten den 28.april.

Han samler alle gode grunde til, at tysk er et vigtigt fag i skolen og i uddannelserne i øvrigt, og konstaterer, at det til trods for alverdens tiltag og politisk opmærksomhed og velkvalificerede og engagerede lærere alligevel fortsat går tilbage med elevens og studerendes interesse for tysk, nu gennem årtier.

Men kronikken rummer også en begstort sarkasme, når Buhrmann skriver, at den logik, folkeskolelæreren bruger, kan føre til, at eleverne fremover kan komme til først at møde deres modersmål som fag i skolen i 5.klasse. Og når han ikke kan nå frem til andre konklusioner på den manglende interesse end at de fleste mener, at det er for anstrengende at lære tysk.

<https://jyllands-posten.dk/debat/kronik/ECE12929232/vi-lytter-til-bach-mozart-beethoven-brahms-schubert-kraftwerk-og-rammstein-vi-laeser-goethe-schiller-mann-grass-kant-nietzsche-og-heidegger-og-saa-er-der-eksporten-saa-hvorfor-har-vi-det-saa-svaert-med-tysk/>

Han skriver: ”Jeg kan faktisk ikke rigtig komme på andre grunde end, at det gider vi bare ikke. Det er klart: Det kræver noget at kunne tysk. Det kræver endnu mere at kunne godt tysk. Og det der med at skulle gøre en indsats for at lære noget - det er ikke rigtig på mode i Danmark og har ikke været det i mange år. I hvert fald hvis udbyttet af at gøre det ikke ligger umiddelbart for vores fødder. Kan vi virkelig se os selv i øjnene? Derfor er en måske nært forestående begravelse af tysk måske forbundet med at langt større problem. Et helt land har tilsyneladende besluttet sig for, at det bare er meget nemmere at lade være.”

Det er nemmere men også fortvivlende, for som Søren Kierkegaards æstetiker har lært os, så gider vi ikke nedlægge tyskfaget, for enten skulle vi lade det forblive nedlagt, og det gider vi ikke, eller også skulle vi genoprette det, og det gider vi heller ikke.

Som Buhrmanns halvt skjulte sarkasme antyder, og hans bidende og vidende pædagogiske kritik demonstrerer, så stikker problemet, der er tale om, dybere end til blot tyskfaget. Måske har problemet,

som læreren foreslår løst ved at tage tysk af skemaet, at gøre med den måde, det er blevet almindeligt at opfatte skole på. Det gælder nok først og sidst politikere men også i en vis udstrækning forskere og lærere.

Skolen opfattes nemlig – hævder jeg - som et velfærdsgode på linje med sygehuse, veje, fysioterapeuter og kontanthjælp.

Og klart nok er der velfærd forbundet med skolen. Men skole og velfærd har ikke mere med hinanden at gøre end en dieselmotor og en pandekage, som de fleste nok kan enes om begge er velfærdsfænomener, om end jo altså så på forskellige måder. Man kan jo diskutere, om disse fænomeners eksistens er absolut nødvendige for den verden, vi lever i.

Men man kan ikke diskutere, om skolen er nødvendig. Og det gør man heller ikke – tværtimod. Skole og uddannelse har en ubestridt status som helt afgørende for samfundet. Det er der global konsensus om. Men det diskuteres for lidt, hvad skole egentlig er og betyder i sig selv. Og det vil sige, når skole og uddannelse ikke skal bidrage til at realisere politiske målsætninger, hvad enten det er velfærd, konkurrenceevne, selvrealisering, omstillingsparathed, 21st century skills eller de 17 verdensmål.

Vi har ordet 'skole' fra græsk, hvor det betyder noget i retning af 'fri tid'. Det, der sker i skolen, skal i denne forståelse ikke afgøres af det omgivende samfund og især ikke af dets logikker. Skolen er fri tid, hvor et barn bliver til en elev ved at rette sin opmærksomhed mod tingene, som er taget ud af deres samfundsmæssige cirkulation og brug. Læreren er den, der bringer barn og ting sammen, en fri, kærligheds- og kundskabsfuld sjæl, der af sin skoleleder beskyttes mod at lærer, elev og skole bliver reduceret til metoder, der skal realisere visioner om en fremtidig samfundsmæssig virkelighed. Sådan skriver dem, der forsvarer skolen, eksempelvis Thomas Aastrup Rømer.

<http://www.thomasaastruproemer.dk/et-forsvar-for-skolen.html>

I en sådan skole er tysk sprog og kultur ikke en uddød kompetence men en indsigt i sammenhænge, der ikke kan omsættes til kompetencer. Og i en sådan skole kan både dieselmotorer og pandekager komme på bordet, skilles og samles, frembringes og fortæres, og agere passage til lærers og elevers samtale og samvær i og om verden. Ting og mennesker ville være forbundne og ikke ét og det samme.

Nogle af stemmerne i debatten, som folkeskolelæreren satte i gang, er bange for, at hvis man skærer mere ned i antallet af timer, så vil det være endnu sværere at nå det, man skal nå, end det allerede er. Hun taler om tyskfaget. Men man kunne sige det samme om den almindelige indstilling til skolen. Skolen har i alt for lang tid hastet efter det omgivende samfunds omskiftelighed, og skolepolitikens knæfald for pædagogiske modeluner og politiske mål har gjort skolen til et hamsterhjul.

Det kunne være godt at stræbe efter at få sat en kæp i det hjul, og igen overveje, om ikke Buhrmanns bemærkning om det tyske sprog også gælder for oplysningen om det liv, vi har fået som gave og opgave: "Det kræver noget at kunne tysk. Det kræver endnu mere at kunne godt tysk."

Dette 'noget' og dette 'godt' skal skolen være fri til at undersøge, ellers forbliver vi for altid enten bare sammen eller mutters alene, ventende på lodtrækningen om, hvem "den Ulykke skal times, at være den sidste Levende, der kaster de sidste tre Spader Jord paa den sidste døde" i skolen, som Kierkegaard skrev.